Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro zahraniční věci

2023/2117(INI)

5.9.2023

NÁVRH ZPRÁVY

o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2023
(2023/2117(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: David McAllister

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2023 (2023/2117(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Smlouvu o Evropské unii (SEU), a zejména na články 21 a 36 této smlouvy,

– s ohledem na zprávu místopředsedy Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 15. června 2023 s názvem „Zpráva o SZBP – naše priority na rok 2023“,

– s ohledem na dokument nazvaný „Strategický kompas pro bezpečnost a obranu – Za Evropskou unii, která chrání své občany, hodnoty a zájmy a přispívá k mezinárodnímu míru a bezpečnosti“, který potvrdila Evropská rada dne 24. března 2022,

– s ohledem na závěry zasedání Evropské rady, které se uskutečnilo ve dnech 29. a 30. června 2023,

– s ohledem na rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/509 ze dne 22. března 2021 o zřízení Evropského mírového nástroje a o zrušení rozhodnutí (SZBP) 2015/528[1],

– s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. června 2023 o zřízení nástroje pro Ukrajinu (COM(2023)0338), jejž předložila Komise,

– s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance ze dne 1. prosince 2021 nazvané „Global Gateway“ (JOIN(2021)0030),

– s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Evropskému parlamentu a Radě ze dne 7. června 2023 nazvané „Nový program pro vztahy mezi EU a Latinskou Amerikou a Karibikem“ (JOIN(2023)0017),

– s ohledem na rezoluci, již přijalo Valné shromáždění OSN dne 23. února 2023 s názvem „Zásady Charty Organizace spojených národů, na nichž je založen komplexní, spravedlivý a trvalý mír na Ukrajině“ (A/RES/ES-11/6), a na předchozí rezoluce Valného shromáždění OSN o agresi vůči Ukrajině,

– s ohledem na rezoluci přijatou Valným shromážděním OSN dne 7. dubna 2022 s názvem „Pozastavení práv členství Ruské federace v Radě pro lidská práva“ (A/RES/ES-11/3),

– s ohledem na přezkum Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci –

[1] Úř. věst. L 102, 24.3.2021, s. 14.

Globální Evropa v polovině období,

– s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9–0000/2023),

A. vzhledem k tomu, že mezinárodní řád založený na pravidlech stále více zpochybňují autokratičtí aktéři, kteří se snaží oslabovat mnohostranné organizace, působit destabilizaci a ohrožovat celosvětovou bezpečnost;

B. vzhledem k tomu, že ruská útočná válka proti Ukrajině přiměla EU k tomu, aby opět začala upřednostňovat svou politiku rozšíření, jež je i nadále nejúčinnějším nástrojem její zahraniční politiky;

C. vzhledem k tomu, že ruská útočná válka proti Ukrajině zdůraznila potřebu ambicióznějších, věrohodnějších a jednotnějších opatření EU na světové scéně a zdůraznila, že je nezbytné, aby členské státy prokázaly požadovanou politickou vůli přeměnit společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP) na plnohodnotnou evropskou politiku;

1. zdůrazňuje, že schopnost EU vystupovat jako globální zahraničněpolitický aktér, spolehlivý mezinárodní partner a důvěryhodný aktér v oblasti bezpečnosti a obrany závisí na její schopnosti šířit své hodnoty a zároveň aktivně definovat, prosazovat a bránit své zájmy ve světě;

2. připomíná, že EU by se ve své vnější činnosti měla řídit hodnotami a zásadami zakotvenými v článku 2, čl. 3 odst. 5 a článku 21 SEU, které inspirovaly vlastní vznik, rozvoj a rozšiřování EU; domnívá se, že EU by měla svou SZBP utvářet tomu odpovídajícím způsobem a na základě těchto čtyř zásad: řešení důsledků útočné války Ruska proti Ukrajině, přizpůsobení struktur a rozhodovacích postupů EU, posílení multilateralismu založeného na pravidlech a prosazování zájmů prostřednictvím rozvoje silných strategických partnerství;

Řešení důsledků útočné války Ruska proti Ukrajině

3. co nejdůrazněji opět odsuzuje útočnou válku Ruska proti Ukrajině; požaduje, aby Rusko a jeho zástupné síly ukončily veškeré vojenské akce a aby ruské vedení okamžitě a bezpodmínečně stáhlo své jednotky z Ukrajiny a z jakékoli jiné země, jejíž území nebo jeho části nezákonně okupuje;

4. vzdává hold odvážným ukrajinským obyvatelům, kteří nejen odvážně brání svou zemi a její svrchovanost, nezávislost a územní celistvost, ale také evropský způsob života;

5. zdůrazňuje, že ruská útočná válka proti Ukrajině destabilizuje východní sousedství a západní Balkán, což následně ohrožuje bezpečnost samotné EU; domnívá se, že EU by proto měla upřednostňovat proces rozšíření a reformu politiky sousedství;

6. opakuje, že je třeba, aby členské státy prováděly společné investice do obrany, a vyzývá k plnému provedení Strategického kompasu;

7. oceňuje Radu a členské státy za rozhodnou reakci na útočnou válku Ruska proti Ukrajině; vyzývá k další izolaci Ruské federace posílením uplatňování omezujících opatření, a to i vůči Bělorusku; vyzývá k aktivní diplomacii se třetími zeměmi s cílem minimalizovat obcházení těchto sankcí; vybízí Komisi, místopředsedu Komise, vysokého představitele a členské státy, aby mobilizovali mezinárodní podporu pro mírový plán navržený Ukrajinou; zdůrazňuje, že je naléhavě nutné, aby EU a její členské státy usilovaly o vytvoření zvláštního mezinárodního tribunálu, který by stíhal zločin agrese vůči Ukrajině, jejž páchá politické a vojenské vedení Ruské federace a její spojenci; naléhavě vyzývá Komisi, aby předložila právně podložený návrh na využití zmražených ruských aktiv k financování obnovy Ukrajiny;

8. vítá rychlé vytvoření vojenské pomocné mise Evropské unie na podporu Ukrajiny; konstatuje, že tato mise je hmatatelným důkazem neochvějné podpory EU Ukrajině;

9. vyzývá členské státy, aby zachovaly odhodlání, které již prokázaly, a aby Ukrajině poskytovaly další politickou, humanitární, vojenskou, infrastrukturní, hospodářskou a finanční podporu tak dlouho, jak bude zapotřebí; vítá v tomto ohledu návrh Komise na zřízení nástroje pro Ukrajinu;

10. trvá na tom, že EU se nemůže trvale spoléhat na mobilizaci ad hoc, a v této souvislosti připomíná, že je třeba zlepšit její schopnost jednat v reakci na globální krize;

Přizpůsobení struktur a rozhodovacích postupů EU

11. vyjadřuje politování nad tím, že potenciál rychlých, účinných a efektivních zahraničních, bezpečnostních a obranných opatření podle překlenovacích ustanovení SEU byl využit jen ve velmi omezené míře; opakuje svou výzvu Radě, aby u rozhodnutí v oblastech SZBP, které nemají důsledky související s vojenstvím nebo obranou, postupně přešla k hlasování kvalifikovanou většinou;

12. znovu opakuje, že Parlament hraje v SZBP nedílnou úlohu a konkrétně k ní přispívá díky svým odlišným nástrojům, kanálům a kontaktům;

13. vyzývá k plnému využití přístupu „tým Evropa“ s cílem zajistit účinné přidělování zdrojů; trvá na tom, že Parlament je součástí „týmu Evropa“ a mělo by se k němu tak přistupovat;

14. domnívá se, že je třeba posílit parlamentní dohled nad vnější činností EU, včetně pravidelného přístupu k důvěrným informacím;

15. naléhavě vyzývá členské státy, aby na SZBP vyčlenily dostatečné finanční prostředky;

Posílení multilateralismu založeného na pravidlech

16. zdůrazňuje, že mnohostranná fóra, mezi něž patří především OSN a její agentury, by měla být považována za preferovanou formu spolupráce EU; vyjadřuje v tomto ohledu znepokojení nad rostoucím významem vyhrazených forem spolupráce, jež svědčí o rostoucí konkurenci mezi velkými mocnostmi; vyzývá členské státy, aby posílily inkluzivní formy mnohostranné správy, a vybízí v této souvislosti Komisi, Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ) a Radu, aby posílily interinstitucionální spolupráci s

mnohostrannými organizacemi, které jsou nedílnou součástí mezinárodního systému založeného na pravidlech a správy globálních společných statků;

17. zdůrazňuje, že EU musí zůstat spolehlivým spojencem v oblasti rozvojové spolupráce na celém světě; vyjadřuje znepokojení nad tím, že EU čelí rostoucí skepsi a odklonu od angažovanosti; vyzývá EU, aby reagovala na očekávání partnerských zemí a rychle s nimi uzavírala politické dohody s cílem prokázat, že mezinárodní systém založený na pravidlech může reagovat na současné výzvy;

18. vyzývá Komisi, aby účinně využívala strategii Global Gateway jako nástroj ke zvýšení přítomnosti a viditelnosti EU na celém světě prostřednictvím investic do infrastruktury, které vytvářejí vnitrostátní hodnotu v partnerských zemích, v souladu s cíli udržitelného rozvoje;

Prosazování našich zájmů prostřednictvím rozvoje silných strategických partnerství

19. zdůrazňuje, že je třeba posílit stávající partnerství s podobně smýšlejícími zeměmi, a zdůrazňuje význam budování spojenectví s dalšími zeměmi globálního Jihu;

20. zdůrazňuje význam silné a strategické transatlantické spolupráce; vyzývá Komisi, aby podporovala užší vazby s klíčovými partnery jak ve Spojených státech, tak v Kanadě s cílem čelit globálním výzvám, které ovlivňují naše společné hodnoty, zájmy, bezpečnost a prosperitu;

21. vítá uzavření Windsorského rámce; vyzývá ke strukturovanější spolupráci se Spojeným královstvím v oblasti zahraničních věcí a k většímu zapojení Spojeného království do evropských bezpečnostních a obranných projektů;

22. vítá jak zahájení činnosti poradní skupiny Bělorusko – EU s cílem umožnit nepřetržitý dialog mezi EU a běloruskými demokratickými silami, tak pokračující podporu poskytovanou ruským obráncům lidských práv a nezávislým sdělovacím prostředkům v Rusku i mimo něj;

23. připomíná, že je třeba prokázat skutečné politické odhodlání k přístupovým jednáním s Albánií, Černou Horou, Severní Makedonií a Srbskem, a to pod podmínkou provedení reforem souvisejících s EU;

24. vítá udělení statusu kandidátské země EU Ukrajině, Moldavsku a Bosně a Hercegovině a zrušení vízové povinnosti pro občany Kosova; připomíná, že zájem Gruzie o přistoupení k EU bude posuzován na základě jejích vlastních zásluh a úspěchu této země v plnění kodaňských kritérií pro členství v EU;

25. je přesvědčen, že přistoupení Ukrajiny a Moldavska k EU by bylo geostrategickou investicí do sjednocené a silné Evropy; oceňuje pokrok, kterého již bylo dosaženo v oblasti reforem, a naléhavě vyzývá Komisi, aby předložila ambiciózní plán přístupových jednání, která by měla být zahájena do konce tohoto roku, jakož i na postupnou integraci Ukrajiny a Moldavska do politik a programů EU;

26. zdůrazňuje, že nedojde-li k drastické změně kurzu ze strany turecké vlády, nelze obnovit proces přistoupení Turecka k EU; vyzývá EU a tureckou vládu, aby pokročily

směrem k užšímu, dynamičtějšímu a strategičtějšímu partnerství; vyzývá Komisi, aby nalezla paralelní a realistický rámec pro vztahy mezi EU a Tureckem, který by zahrnoval zájmy všech zúčastněných stran;

27. vybízí místopředsedu Komise, vysokého představitele a Komisi, aby posílili jižní rozměr sousedství EU, mimo jiné prostřednictvím intenzivnějšího dialogu, a aby zajistili odpovídající zdroje pro včasné a účinné provádění nové agendy pro Středomoří;

28. bere na vědomí politickou dohodu o komplexním souboru opatření v rámci partnerství mezi EU a Tuniskem; připomíná, že toto memorandum o porozumění je spojeno s podmínkami, a naléhavě vyzývá Komisi, aby zajistila jejich dodržování;

29. zdůrazňuje, že je nezbytné strategičtěji spolupracovat se zeměmi Perského zálivu, zejména pokud jde o podporu regionální bezpečnosti, spolupráce, opatření v oblasti klimatu a lidských práv;

30. vítá obnovení diplomatických vztahů mezi Královstvím Saúdská Arábie a Íránskou islámskou republikou; odsuzuje brutální zákroky íránské policie a bezpečnostních sil, včetně Islámských revolučních gard, proti demonstracím po smrti Mahsy Amíniové;

31. vítá Abrahámovské dohody a očekává, že povedou k míru, stabilitě a zmírnění napětí na Blízkém východě; znovu vyjadřuje neochvějnou podporu vyjednanému řešení založenému na existenci dvou států pro Izrael a Palestinu na základě hranic z roku 1967, se dvěma svrchovanými, demokratickými státy a se společným hlavním městem Jeruzalémem;

32. zdůrazňuje, že v reakci na ruskou a čínskou angažovanost v tomto regionu je třeba posílit přítomnost EU ve Střední Asii; zdůrazňuje zájem EU na prohloubení hospodářských vztahů a posílení politických vazeb se zeměmi Střední Asie, částečně s cílem minimalizovat obcházení sankcí vůči Rusku a Bělorusku;

33. opakuje, že je mírový a stabilní indicko-tichomořský region založený na pravidlech zásadním evropským zájmem, a za tímto účelem vybízí k užším politickým vazbám s podobně smýšlejícími partnery v souladu se strategií EU pro spolupráci v indicko-tichomořském regionu, a to zejména s Japonskem, Korejskou republikou, Austrálií a Novým Zélandem;

34. konstatuje, že geopolitické výzvy posílily společný zájem EU a Indie o zajištění bezpečnosti, prosperity a udržitelného rozvoje; vítá vytvoření Rady EU–Indie pro obchod a technologie; vyzývá k uspořádání summitu Indie a EU s cílem udržovat dvoustranné vztahy na předním místě;

35. domnívá se, že vzestup Číny zůstává jednou z hlavních geopolitických výzev 21. století a vyžaduje vícerozměrnou reakci, jejímž prostřednictvím bude EU s Čínou i nadále spolupracovat v řadě klíčových otázek a zároveň snižovat rizika daného vztahu snížením nadměrné hospodářské závislosti v kritických odvětvích;

36. odsuzuje systém nucených prací provozovaný čínskou vládou a její zločiny proti lidskosti v Sin-ťiangu; připomíná, že „politika jedné Číny“ zůstává základním kamenem vztahů mezi EU a Čínou;

37. důrazně odsuzuje pokračující vojenské provokace Číny vůči Tchaj-wanu a znovu jednoznačně odmítá jakoukoli jednostrannou změnu statu quo v Tchajwanském průlivu;

38. zdůrazňuje, že je třeba sdružovat zdroje, což znamená, že k účinnému posílení politické stopy EU v Tichomoří je nutný skutečný přístup „tým Evropa“;

39. zdůrazňuje, že Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) je klíčovým spojencem při posilování multilateralismu založeného na pravidlech; vyzývá k úzké spolupráci v souladu se společným prohlášením vedoucích představitelů EU–ASEAN ze dne 14. prosince 2022 s cílem utvářet regionální dynamiku nad rámec binárních omezení soupeření Číny a USA;

40. vítá podpis dohody, která nahrazuje dohodu z Cotonou, a jejích regionálních protokolů, které po ratifikaci umožní bezprecedentní regionální zaměření na africké, karibské a tichomořské země; naléhavě vyzývá Komisi a místopředsedu Komise, vysokého představitele, aby zajistili návazné kroky po summitu EU-Africká unie v únoru 2022 s cílem prohlubovat spolupráci na iniciativách společného zájmu a uspokojovat potřeby partnerských zemí v Africe;

41. bere na vědomí summit EU a Společenství latinskoamerických a karibských států, vyjadřuje však znepokojení nad tím, že tento summit neznamenal ve dvoustranných regionálních vztazích zlomový bod, zejména s ohledem na rostoucí vliv Číny a Ruska v Latinské Americe a Karibiku; vyzývá členské státy a ESVČ, aby v tomto regionu pokračovaly v proaktivní diplomacii se silným důrazem na obranu mnohostranného globálního řádu, mezinárodního práva a dodržování demokracie a lidských práv; vítá uzavření jednání o rozšířené rámcové dohodě mezi EU a Chile a o dohodě o přidružení mezi EU a Mexikem; naléhavě vyzývá Komisi, aby rozhodně pokročila ve věci dohody se společenstvím Mercosur, a připomíná, že je třeba dokončit ratifikaci dohody o přidružení mezi EU a Střední Amerikou;

42. vyzývá k větší angažovanosti EU v Arktidě s ohledem na důsledky změny klimatu, průmyslovou a hospodářskou soutěž a svobodu plavby;

43. zdůrazňuje, že jižní polární oblast by měla být vzhledem k měnící se geopolitické dynamice považována za nově se objevivší oblast zájmu; zdůrazňuje význam mnohostranné spolupráce ve správě chráněných mořských oblastí;

°

° °

44. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Evropské radě, Radě, Komisi, místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a vládám a parlamentům členských států.